

2021
B.A./B.Sc.(General)-5th Semester
Music (Instrumental)
Paper-A: Theory
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 45

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting atleast one question each from Unit I-IV.

**_*_

UNIT – I

- I. Describe about the Historical Development of Indian Music from Pre-Historic to 4th Century. (9)
- II. Explain about the development of Indian Musical Scale. (9)

UNIT – II

- III. Write in detail about the importance of laya and tala in classical music. (9)
- IV. Discuss about the scope of Instrumental Music. (9)

UNIT – III

- V. Write about the contributions of Ustad Bismillah Khan with brief life sketch. (9)
- VI. Describe the life sketch and contribution of Pandit Nikhil Banerjee. (9)

UNIT – IV

- VII. Write in notation a razakhani gat of your course with two toras/tanas. (9)
- VIII. Write in notation the Ekgun and Dugun layakaries of chartal with description. (9)

UNIT-V

- IX. Attempt any nine of the following: -
- (a) Which instrument did Hafiz Ali Khan play?
- (b) What is the Thaat of Raga Jaijaiwanti?
- (c) Name two Vadan Shailies of Sitar.
- (d) When was Ustad Bismillah Khan born?
- (e) Which is the famous grantha of 4th Century?
- (f) When did Nikhil Banerjee die?
- (g) What is the Jati of Raga Des?
- (h) Write Aroh-Avroh of Chanderkauns.
- (i) How many Taalis and Khaalis are in Chartal?
- (j) Write a name of taal having 14 beats.
- (k) Who was the guru of Pt. Nikhil Banerjee?
- (l) Name two disciples of Bismillah Khan.
- (m) Which is the Samprakritik raga of Raga Jaijaiwanti? (9×1)

**_*_

(Hindi/Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਵੇਂ ਪੰਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇ। ਪ੍ਰਤੱਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-9 (ਭਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

**_*_

ਭਾਗ-1

1. ਪੂਰਵ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਕਾਲ ਸੇ ੪ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਤਕ ਕੇ ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕੇ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾ ਵਰਨ ਕੀਜੀਏ।
2. ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਗੀਤ ਪੈਮਾਨੇ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜੀਏ।

ਭਾਗ-2

3. ਸ਼ਾਸ਼ਤਰੀਯ ਸੰਗੀਤ ਮੇਂ ਲਯ ਔਰ ਤਾਲ ਕੇ ਸਹਤਵ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਸੇ ਲਿਖੋ।
4. ਵਾਧ ਸੰਗੀਤ ਕੇ ਕਾਰਯਕਸ਼ੇਤਰ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਚਰਯਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਸਕਸ਼ਿਪਤ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚਯ ਕੇ ਸਾਥ ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਲਾਹ ਖਾਨ ਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਲਿਖੋ।
6. ਪੰਡਿਤ ਨਿਖਿਲ ਬਨਰਜੀ ਕੇ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚਯ ਔਰ ਯੋਗਦਾਨ ਕਾ ਵਰਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਅਪਨੇ ਪਾਠਯਕ੍ਰਮ ਕੇ ਦੋ ਤੋੜਾ/ਤਾਨ ਕੇ ਸਾਥ ਏਕ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਕੀ ਅੰਕਨ ਪਛਤਿ ਲਿਖੀਏ।
8. ਵਿਕਰਣ ਕੇ ਸਾਥ ਚਾਰਤਾਲ ਕੇ ਏਕਗੁਨ ਔਰ ਦੁਗੁਨ ਲਯਕਾਰੀ ਕੀ ਅੰਕਨ ਪਛਤਿ ਲਿਖੀਏ।

ਭਾਗ-5

9. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਵੇਂ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾ ਉਤਰ ਦੇ:-
(ਕ) ਹਾਫਿਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਸ ਵਾਧ ਯੰਤਰ ਕੋ ਬਜਾਯਾ ਥਾ?
(ਖ) ਰਾਗ ਜਯਜਯਵੰਤੀ ਕਾ ਥਾਟ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਗ) ਸਿਤਾਰ ਕੇ ਦੋ ਵਾਦਨ ਸ਼ੈਲੀਯੋਂ ਕੇ ਨਾਮ।
(ਘ) ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਲਾ ਖਾਨ ਕਾ ਜਨਮ ਕਬ ਹੁਆ ਥਾ?
(ਙ) ੪ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਾ ਪ੍ਰਸਿਫ਼ ਗ੍ਰੰਥ ਕੌਨ ਸਾ ਹੈ?
(ਚ) ਨਿਖਿਲ ਬਨਰਜੀ ਕੀ ਮੂਰਤ੍ਯੁ ਕਬ ਹੁਏਂ?
(ਛ) ਰਾਗ ਦੇਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਕਯਾ ਹੈ?
(ਜ) ਚੰਦਰਕਾਂਸ ਕਾ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਲਿਖੀਏ।
(ਝ) ਚਾਰਤਾਲ ਮੇਂ ਕਿਤਨੀ ਤਾਲੀ ਔਰ ਖਾਲੀ ਥੇਹੇਂ ਹੈਂ?
(ਞ) ਤਾਲ ਕਾ ਨਾਮ ਲਿਖੀਏ ਜਿਸਮੇਂ ੧੪ ਬੀਟ ਹੋਂ।
(ਟ) ਪੰ. ਨਿਖਿਲ ਬਨਰਜੀ ਕੇ ਗੁਰ ਕੌਨ ਥੇ?
(ਠ) ਬਿਸਮਿਲਲਾ ਖਾਨ ਕੇ ਦੋ ਸਿਸ਼ਯੋਂ ਕੇ ਨਾਮ।
(ਡ) ਰਾਗ ਜਯਜਯਵੰਤੀ ਕਾ ਸਮਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਕੌਨ ਸਾ ਹੈ?

**_*_

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

**_*_

ਭਾਗ-1

1. ਪੂਰਵ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਲ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਤੱਕ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
2. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ਭਾਗ-2

3. ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਲਯਾ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
4. ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੇਖਤਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਸਕੈਚ ਨਾਲ ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਾ ਖਾਨ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
6. ਪੰਡਿਤ ਨਿਖਿਲ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤੱਰ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਦੋ ਤੋੜਾ/ਤਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਅਪਣੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਦੀ ਅੰਕਨ ਪੱਧਤੀ ਲਿਖੋ।
8. ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਤਾਲ ਅਤੇ ਇਕਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਦੀ ਲਯਕਾਰੀ ਦੀ ਅੰਕਨ ਪੱਧਤੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ:-
(ਉ) ਹਾਫਿਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਯੰਤਰ ਵਜਾਇਆ?
(ਅ) ਰਾਗ ਜੈਜਯਾਂਵਤੀ ਦੀ ਥਾਟ ਕੀ ਹੈ?
(ੲ) ਸਿਤਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਾਦਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
(ਸ) ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਾ ਖਾਨ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ?
(ਹ) ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
(ਕ) ਨਿਖਿਲ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
(ਖ) ਰਾਗ ਦੇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਕੀ ਹੈ?
(ਗ) ਚੰਦਰਕਾਂਸ ਦਾ ਅਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਲਿਖੋ।
(ਘ) ਚਾਰਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
(ਙ) ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ਜਿਸ ਵਿਚ 14 ਬੀਟਾਂ ਹਨ।
(ਚ) ਪੰਡਤ ਨਿਖਿਲ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸਨ?
(ਛ) ਬਿਸਮਿਲਾ ਖਾਨ ਦੇ ਦੋ ਚੇਲਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
(ਜ) ਰਾਗ ਜੈਜਯਾਂਵਤੀ ਦਾ ਸੰਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

**_*_